

*Т. Герасюта, директор
КЗ «Централізована бібліотечна система
м. Дніпродзержинська»*

ПРОЕКТ «БІБЛІОТЕКА ЗГУРТОВУЄ ГРОМАДУ»

ЦЕЙ соціально-культурний проект приніс Центральній міській бібліотеці ім. Т. Г. Шевченка м. Дніпродзержинська перемогу в конкурсі «Краща бібліотека України 2012 року». Така знаменна подія стала результатом багаторічної цілеспрямованої роботи колективу, скерованої на те, щоб завоювати довіру і повагу користувачів, надаючи їм різноманітні та якісні інформаційні послуги. Бібліотека успішно виконує свою функцію як центр місцевої громади, бо саме тут мешканці міста мають вільний доступ до різних джерел інформації. До послуг користувачів – понад 150 тис. книг і періодичних видань з усіх галузей знань, зокрема великий фонд місцевої краєзнавчої літератури, в якому, наприклад, газети «Знамя Дзержинки» і «Дзержинець» зберігаються з 1953 р. Щороку бібліотека отримує 4 тис. нових надходжень. Відвідувачі забезпечені якісним інформаційно-довідковим обслуговуванням, безкоштовним Інтернетом, для них створено комфортні умови.

Репертуар послуг бібліотеки, її соціально-культурна діяльність спрямовані на демократизацію і гуманізацію суспільного життя, на утвердження людської гідності, на сприяння гармонійному розвитку, громадянській активності кожної особистості.

Крім традиційних, у ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка запроваджено сучасні послуги та проекти. Так, у бібліотеці створено пункт громадського доступу до офіційної інформації; громадську юридичну приймальню, в якій надаються безкоштовні консультації; бібліотечну онлайн мережу; простір для молодих батьків, де можна отримати поради з догляду за дитиною. Діють і клуби за інтересами – «Віарт», «Інше кіно», «Клуб інтелектуального кіно», об'єднання городників «Садиба», книжковий клуб «На перехресті» (книга + кіно = дискусія), тінейджерський клуб «Вибір», краєзнавче товариство «Кам'янське – Дніпродзержинськ». Надаються віртуальні довідки, є безкоштовний доступ до Інтернету, WI-FI, організуються відеоекскурсії («Психологія здоров'я», «Світова художня культура»), проводяться тренінги (Інтернет-технологій, рукоділля, мистецтв), ток-шоу (обговорення актуальних проблем громади разом із експертами), літературні вечори, художні виставки, творчі зустрічі, конкурси, концерти тощо.

Цікавим є захід для учнів і студентів «Жива книга», в якому роль книг виконують люди: актори, юристи, фольклористи, бізнесмени, колишні наркозалежні, а «читання» відбувається шляхом їхнього особистого діалогу з читачем.

При бібліотеці працює читацька рада, до якої входять бібліотекарі, підприємці, музейні та архівні працівники, представники громадських організацій, юристи, освітяни та ін. За активною участю цієї ради розроблена і впроваджується в життя комплексно-цільова програма «Дніпродзержинськ

читаючий», яка розрахована на 2011–2014 рр. За допомогою членів ради відбуваються майже всі бібліотечні заходи.

Щоб залучити до бібліотек людей, які мало читають або не читають зовсім, використовуються сучасні інтерактивні технології, і неважливо що це – велика загальнобібліотечна акція, презентація книги або книжкова виставка. Багато докладається зусиль для створення сприятливої атмосфери для будь-якої категорії користувачів, виховання у них культури читання.

ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка є лідером серед книгозбірень міста, ініціатором найважливіших, найцікавіших міських бібліотечних акцій. Серед просвітницько-рекламних заходів, що провела бібліотека, можна назвати такі:

– «Я став успішним тому, що читав» – акція, під час якої було отримано понад 200 книжок від мера міста, релігійних лідерів, спортсменів, бізнесменів, підприємців, письменників, митців та ін.;

– «Час читати» – свято, яке проводилося на головній площі міста і в якому взяли участь понад 2 тис. осіб: користувачі бібліотеки, представники влади, громадських об'єднань, підприємці, освітяни, бібліотекарі;

– «Стати Європою, щоб бути Україною» – вулична книжково-рекламна акція, яку бібліотека запровадила першою в 2010 р.; її учасниками стали понад 1 200 містян – користувачі, освітяни, працівники туристичних фірм, кадрових агенцій, спонсори. З 2011 р. акція стала загальноміською;

– «Бібліотечне безсоння» – ніч у бібліотеці з перформансом творчої молоді (в акції взяли участь понад 1 000 осіб);

– «Сім днів позитиву» – тиждень весняного здоров'я, що пройшов за участю понад 450 відвідувачів;

– «Моя любов – футбол» – конкурс бук-трейлерів – коротких відеороликів за мотивами книги (взяли участь 53 особи);

– «Книга у кадрі» – конкурс бук-трейлерів (взяли участь 39 осіб)

– «Читай, губерніє!» – рекламно-просвітницька акція з просування книги, читання, бібліотеки.

Про деякі з цих заходів розповімо докладніше.

Тиждень весняного здоров'я «Сім днів позитиву» проводився з метою поширення «моди» на здоровий спосіб життя, запобігання формуванню у підлітків різних видів залежності.

Понеділок розпочався зі спортивного «забігу» до читання. Цього дня виявляли найактивніших читачів, читали на швидкість, шукали книги у фонді, а відповіді на запитання – у довідниках.

Про щастя, істинні та хибні цінності йшлося під час зустрічі у **вівторок** із протоієреєм Свято-Миколаївського собору отцем Костянтином. Також

відбулася дискусія з психологом Міжнародного центру здоров'я, присвячена правилам здорової їжі, шкоді швидкого харчування.

У **середу** бібліотекарі пропонували студентам перевірити свої знання щодо здорового способу життя, за правильну відповідь вони отримували вітаміни і яблука. «Ми – те, що їмо», – кажуть дієтологи. «Ми – те, що читаємо», – стверджують бібліотекарі.

У **четвер** демонструвалася книжкова виставка «Читання як подорож душі», де були представлені книга-чемпіон, книга-рекорд, книга-релакс, книга-нокаут, книга-фільм, книга-драйв. Женя Яворська – член літературного клубу «Віварт» і переможець четвертого літературного конкурсу «Віварт» – порадувала своїм новим твором на медичну тему. До слова, літературно-мистецький клуб при юнацькому відділі ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка працює вже шість років і має свої видання – книги, альманах, газету, а також сайт.

П'ятниця пройшла під гаслом «Без шкідливих звичок». Разом із благодійною організацією «Новий час», яка займається реабілітацією алко- і наркозалежних, та її керівником М. Стрельцовим бібліотекарі провели з підлітками важку, але відверту розмову про наркотики, алкоголь, куріння, ігроманію.

Акція «Порожні кишені» спочатку шокувала студентів металургійного коледжу. На пропозицію бібліотекаря замінити все, що є у них в кишенях, на фрукти та цукерки погодилися не всі – зняковіли. Освоївшись, охоче прийняли правила гри. Так що «похорон недопалка» все ж відбувся.

Цього дня проводився й флеш-моб «Вірус мату». Всі його учасники розробляли «вакцину», а медичні маски з написом «Не дихай на мене матом!» обміняли на яблука зі значенням. Один отримав яблуко-успіх, інший – яблуко-щастя, третій – яблуко-здоров'я, четвертий – яблуко-любов. А всі дістали величезне задоволення й зарядилися бадьорим настроєм.

У **суботу** в бібліотеці зібралися члени літературного клубу «Віварт». Цей день вони провели без пива, та й іншим радили вчинити так. Така акція здійснюється щорічно в лівобережній лісовій зоні або в міському парку. Раділи зустрічі з друзями, гарній погоді й просто життю, а фруктовий сік не був цьому перешкодою.

Одразу дві художні виставки – живопису та декоративно-прикладного мистецтва – відкрилися в бібліотеці **у неділю**. Того дня зацвіли наші улюблені квіти – клівія і гібіскус. На цю подію працівники бібліотеки чекали цілий рік, а разом з ними і учасники акції «Сім днів позитиву». Бібліотекарі не тільки розповіли все, що вони знають про ці дивовижні квіти, а й подарували пагінці, отож частинку цієї радості учасники акції понесли додому.

Акція «Сім днів позитиву» відбулася за участю співробітників ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка, управління культури та туризму, управління освіти і науки Дніпродзержинської міської ради, Центру культури та мистецтва «Златоуст», благодійної організації «Новий час», Молодіжного літературного клубу «Віварт», студентів дніпродзержинських медичного училища, металургійного коледжу, професійно-

технічного училища № 15, учнів навчально-виховного комплексу № 6. Загалом в акції взяли участь 450 студентів та учнів, з яких 92 записалися в бібліотеку.

Інший захід – «**Моя любов – футбол**» – проводився за проектом, що здобув перемогу в конкурсі «Співпраця з місцевими громадами» програми «Бібліоміст». Це конкурс відеосюжетів, створених за книгами і статтями про футболістів – переможців і призерів чемпіонатів України, Європи, Євро-2012 з подальшою презентацією у бібліотеках та школах міста. Його мета – залучення мешканців міста до читання літератури спортивної тематики, просування фізичної культури, спорту, здорового способу життя, розвиток співробітництва бібліотек зі спортивними організаціями, органами міської влади.

На етапі розробки проекту до роботи долучилися спортсмени юнацької футбольної школи «Надія», користувачі бібліотеки. Вони висловили бажання попрацювати над створенням бук-трейлерів та презентувати їх у бібліотеці для дітей, міських бібліотеках та шкільних таборах відпочинку влітку. Разом з бібліотекарем вони відібрали книги, за якими мали створюватися бук-трейлери, а саме: «Футбольные сказки» А. Шлее, «Футбольная горячка» Н. Хорнбі, «Чертополох и чаша Грааля» Р. Дженкінса, «Фабрика футбола» Дж. Кінга, «Зависть» Ю. Олеші, «Вратарь республики» Л. Кассіля, «В стране невыученных уроков» Л. Гераскіної, «Старик Хоттабыч» Л. Лагіна, «Чудак из 6 “Б”» В. Железнікова, «Витя Малеев в школе и дома» М. Носова та ін.

Юні експерти і бібліотекарі, переглянувши літературу розділу 75 «Фізична культура і спорт» фонду бібліотеки, дійшли висновку, що ці видання використовуються мало, не відповідають сучасним запитам користувачів, частково фізично зношені. Спортсмени нарікали на відсутність у бібліотечних фондах книжкових новинок, періодичних видань спортивної тематики, дисків зі спортивними іграми тощо.

Під час заходу «Моя любов – футбол» відбулася презентація книжково-ілюстративної експозиції «Євро-2012»: спортивний забіг до читання» (з розділами: «Книга-фаворит», «Книга-чемпіон», «Книга-рекорд», «Книга-драйв», «Книга-пас», «Книга-хет-трик», «Бібліогол»), яку супроводжувало спортивно-розважальне шоу «Бібліогол». Головний редактор Міської інформаційної служби І. Попова провела два майстер-класи зі створення бук-трейлерів.

Незважаючи на канікули, в конкурсі відеосюжетів взяли участь 35 мешканців міста – діти, підлітки, їхні батьки, а також колективи бібліотек. До участі в конкурсі було відібрано 15 бук-трейлерів.

Підсумки цього творчого змагання було оголошено на урочистій церемонії нагородження переможців. Згодом понад 500 дітей, які відпочивали в пришкільних таборах, ознайомилися з роботами своїх однолітків, 93 з них записалися до бібліотеки.

Партнерами цього заходу були: управління культури та туризму Дніпродзержинської міської ради (оплатило послуги Інтернет-провайдера), управління освіти і науки (взяло участь у презентації бук-трейлерів у шкільних таборах відпочинку), міська

федерация футболу (надала призи переможцям конкурсу), дитячий футбольний клуб «Надія» (взяв участь у конкурсі бук-трейлерів), Міська інформаційна служба (створила відеосюжети), Дніпродзержинський благодійний центр культури та мистецтв «Златоуст» (офіційний спонсор конкурсу), спонсор А. Михальчук (придбала для переможців призи на 1 000 грн.).

Інший захід ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка – **«Бібліотечне безсоння»** – був підготовлений за проектом «Лідер бібліотечної справи» програми «Бібліоміст», що здобув перемогу в конкурсі.

Для учасників акції бібліотека відкрила двері о шостій вечора. І сюрпризи почалися з перших хвилин. Гостям запропонували обмінятися книгами. Міні-акція так і називалася – «Книгообмін». Це вільний обмін книгами між бібліотекою і читачами. Кожен мав змогу принести з собою книги, які він хотів би подарувати бібліотеці або обміняти на інші.

Спеціально до акції відвідувачам надавалися нічні читацькі квитки, на яких були написані жартівливі правила користування книгою та бібліотекою. Ці квитки учасники акції мали змогу безкоштовно замінити на постійні.

Усі присутні зобов'язалися:

Завжди повертати книги до бібліотеки! Навіть ті, які не брали!

Завжди читати ночами під ковдрою з ліхтариком!

Відловлювати боржників і здавати їх до бібліотеки!

Старанно шелестіти сторінками кожен день!

Читати у ванній, в ліжку і навіть за кермом!

Тікати з нічного клубу до бібліотеки!

А також не плутати слова «дискотека» і «бібліотека»!

У читальному залі на відвідувачів чекали виставки живопису, декоративно-прикладного мистецтва, фотографії, справжнісінький книжковий трон, багато музики. У відділі абонементів показав лялькову виставу за мотивами японських казок театр С. Олійник «Рукавичка». В юнацькому відділі панували поети й письменники. Молодіжний літературно-мистецький клуб «Віварт» святкував шосту річницю свого заснування презентацією збірки гумору О. Рижка «Всяка всячина», поетичним турніром та літературним ворожінням. Ті, які не бажали музики, високої поезії, театру та гумору, рушали до Інтернет-центру на віртуальні «бродилки».

У «Клубі інтелектуального кіно» до останньої миті зберігалася інтрига, адже ніхто не знав, який фільм цього разу підготовлено до перегляду. Сюрприз удался. Шедевр світового кінематографа, музичний кінофільм режисера Етторе Скола «Бал», вразив, припав до смаку кожному, додав гарного настрою.

У святково прикрашеному приміщенні відділу абонементів, поділеному на ігрові зони – дитячу, краєзнавчу, фольклорну – проводилися різноманітні цікаві конкурси та вікторини. Беручи в них участь, відвідувачі заробляли так звані бібліотечні

гроші, які можна було обміняти на книги місцевих авторів.

На «Бібліосейшені у методиста» бібліотекарі міста ознайомилися з інноваційним досвідом своїх колег. Усі насолоджувалися неформальним спілкуванням за чашкою кави чи келихом вина.

«Джазовий дивертисмент» від музиканта В. Зайцева зібрав майже всіх відвідувачів. Саксофон завожував, і натхненний цією музикою актор А. Лебедев почав декламувати вірші, що додало святу ліричного забарвлення.

Далі акція продовжилася великим книжковим шоу «Покоління NEXT: Книга чи NET?» на головній площі міста. Ведучі шоу – актори А. Лебедев та Є. Олійник – підняли настрій присутніх, ставлячи веселі запитання: «Вы сейчас пришли сюда, чтобы бизнес делать... (нет)», «Дайте мне прямой ответ: вы бездельники все... /нет/», «Можете хоть иногда прогулять учёбу... (нет)», «За работой вы расцвет повстречать готовы... (нет)», «Улучив скорей момент, дело бросите вы... /нет/», «Вы умрете со стыда, подведя коллег всех... (да)», «Нам раскройте-ка секрет: книги любите вы... (да)». Це був добрий привід поговорити про книги, читання та з'ясувати, що обирає покоління NEXT: книги чи NET?

Родзинкою шоу стала презентація музичного кліпу «Мы из дыма» (своєрідного гімну Дніпродзержинська в стилі хіп-хоп), знятого на вулицях міста. Святкового настрою додав виступ ансамблю «Елегія» Палацу культури «Хімік».

Бібліотечні працівники прагнули донести до учасників акції думку про те, що читання – це модно, адже, роблячи модним відвідування бібліотек, ми сприяємо тому, щоб молодь почала читати.

Ніч відкритих дверей у бібліотеці стала пілотною акцією. Після її проведення були проаналізовані всі здобутки та прорахунки. Думаємо, що надалі така акція може стати щорічною.

«Бібліотечне безсоння» зібрало у той вечір понад 1 000 дніпродзержинців. Після акції на базі юнацького відділу ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка відкрилися ще два нові молодіжні клуби – «На перехресті» та «Інше кіно».

Розробники проекту «Бібліотека згуртовує громаду» ставили перед собою три головні завдання:

- змінити традиційне бачення бібліотеки;
- створити нові комунікативні канали для популяризації книги, читання, бібліотеки;
- позиціонувати бібліотеку як один із найпідготовленіших соціальних інститутів із підтримки й розвитку читання.

У результаті ми досягли головного: навколо бібліотеки згуртувалися люди різного віку, різного статусу, різних професій. Отже, творчими пошуками і напруженою роботою було ще раз підтверджено основний принцип діяльності нашої бібліотеки: «Нам потрібні всі, а ми всім корисні!».